

DANIJEL

DRAGOJEVIĆ

SITUACIJA APOSTROFA

Čovjek na ovakvim skupovima ima potrebu da nešto kaže, da predloži da se nešto učini, poduzme i da sam u tome učestvuje. Htio bi nekako konstruktivno djelovati, ispunjavati mogućnosti i govoriti o mogućnostima. Međutim, što se događa? Umjesto da se govori o onome što se učinilo ili se kani učiniti, na ovakvim se skupovima (a ja sam učestvovao na lijepom broju) govori o tome kako se ništa nije moglo učiniti i kako se ni sada ništa ne može učiniti. To određivanje čitave jedne kulturne situacije pomoću negacije, pomoću odsustva događanja dugo je karakteristično i spada već sada ne u domen diskutabilnih tema nego u surovu stvarnost. Nisam nikada vidio da se u ovome na nekom ovakvom skupu netko nije složio. Na kraju se donesu i neki zaključci koji bi to ne stvarnosti u kulturi htjeli pretvoriti u da budućnosti. Ali kada se ti mladi ljudi ponovo sa- stanju, a oni polako od dolazaka na ovakve skupove i ostare, vide da se u međuvremenu nije ništa izmijenilo. A ako i jeste, znamo kako: samo nagore. Pitam stoga ljude koji osjećaju humornu stranu ove situacije: Zašto se uopće sastajati? Da nam se pokaže kako se ni u ovom času ne može gotovo ništa konstruktivno i pozitivno učiniti? Da nam se ponovo pokaže naša nemoć? Ako je tako, očito onda neko s nama zbiva šalu.

Situaciju iz koje mi govorimo nazvao bih „situacijom apostrofa“. Htio bih da se shvati da se mi, govoreći o kulturi ovdje, nalazimo na mjestu apostrofa. Apostrof je onaj znak koji označuje da je u riječi nešto izostavljeno što bi tu inače moralo biti; onaj koji čita ponaša se kao da to tu jest i ne smeta mu što nije. Klaič, u svom rječniku stranih riječi ovu riječ prevodi na naš jezik sa **izostavnik**. Određivanje pomoću negacije (ne učinjeno, nemoć, nevideno, nekorisno, odsutno) očito nas stavlja u poziciju izostavnika ili ti apostrofa. Ja već padam u napast da nekoga od svojih kolega književnika ovdje (recimo Faula) oslovim: **gospodine apostrofe!**

Međutim, mi smo se sastali, i očito se ne mirimo svojom apostrofskom ulogom. Rječnik se tu ponovo igra s nama. U Klaičevu rječniku nakon riječi **apostrof** dolazi riječ **apostrofa**. Za nju doslovno stoji: **apostrofa**, grčki, poetska figura u kojoj se pjesnik (ili govornik) obraća nenazočnoj osobi kao da je nazočna, ili stvari kao da je živa i razumna.

Dakle, kako vidite, mi se iz apostrofske situacije, pa možda i sada na ovom skupu, obraćamo sa apostrofom, tj. govorimo o jednoj nepostojećoj stvari ili osobi i njoj se obraćamo kao postojećoj. Očito, apostrof se služi apostrofom. Nepostojeće: mi smo mislili da je to domen mistike i okultnih znanosti a ne intelektualca u našoj sredini. Iz ove situacije odsutnog mi ne možemo reći da smo za kritiku svega postojećeg, u našoj kulturi mnogo više je onoga što se nije nikada napravilo. Dakle, mi smo za kritiku svega nepostojećeg. Jedno suštinsko pitanje ipak neću dotaknuti, ostavljam ga za životno osjećanje, naime: kako se izostavnik (što znači književnik, slikar, filozof, glumac i druge humanističke prišipetlje) ostvaruje kao biće prakse, ako je čovjek, kako nas poučavaju, biće prakse.

Ali mislim da nikome na ovom plemenitom skupu neće biti teško izazvati osjećanje njegove odsutnosti i suvišnosti u ovoj stvarnosti gdje njegova uloga nikome ne treba. Međutim, moram kazati da, iako znam, kao i većina vas, uzaludnost ovih skupova, ipak podržavam inicijativu da se oni održavaju. U jednom momentu don Quijote kaže Sanču Pansi, otprilike: Znam ja da Dulcineja nije nikakva ljepotica i da vjetrenjače nisu vitezovi, znam ja sve to, ja se samo ponašam kao da oni to jesu. Drugim riječima: znam ja da to nije stvarnost, ali stvarnosti kakvu bih ja htio nema. Šta da radim? Dobro je stoga što se mi književnici i drugi ponašamo kao da smo nekome potrebni, iako znamo kako je. Tako smo mi u ulozi bistrog vitezova od Manche. I mi znamo da je naša kultura kao i njegova Dulcineja, ne plemenita gospođa nego nepismena seljanka, da naša krčma nije zamak gdje ćemo književno biti zaviteženi. Ali tko bi nepismenoj seljanci skladao otmjene verse? A njih, nema dvojbe, treba pisati. Kako je morala biti duboka tuga i tragičnost Don Quijota koji je znao da je sve to samo njegov izmišljeni svijet koji mu je potreban da bi ovaj, koji ga progoni, tuče i koji mu se ruga, učinio plemenitijim, čistim i boljim. Ali on se morao boriti. Kada nije mogao u stvarnosti, onda bar u fikciji, kao i mi sada ovdje. Zato, molim vas lijepo, uskliknimo:

Živio Don Quijote na čelu sa Sančom Pansom!

Živio
don
quijote
na
čelu
sa
sančom
pansom